

ROZTACZAĆ (3) *vb impf*

o jasne; -tã- (2), [-ta-].

praes 3 sg roztãczã (2). ◊ *3 pl* roztãczają (1). ◊ [*praet 3 pl m an* roztãczali [*cum N pl: wszy i robacy*]].

◊ [*part praes act* roztãczając.]

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (dwa z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

1. Rozpościerać, rozkładać, rozwijać coś złożonego, zwiniętego; *expandere, explicare, pandere Cn* [co] (2) : Wiedźcie mie włkok do ślubu/ [...] niechay rozniécáią/ Vbiór złoty/ á rãbek żółty roztaczáią. *GosłCast* 25; [tedy roziáchawfzy łznura z połowice tedy małz wśieść/ á pochyliwłzy łie ná koniu obiezdzić tym rychley/ łznur roftaczáiąc. *CygMyśl* E3].

Zwrot: »ogon roztaczać« = *explicare alas a. pennas Cn* (1): *FalZioł* IV 21d; [Chćiwość ku płodzeniu łámiec [paw] pokãzuie/ ilekroć około łiebie ogon roztacza á chrołci pierzym trzãłáiąc. *Cresc* 1571 576].

[*Przen*:

W porównaniu: Wiemy obyczay przyrodzenia mizerney náłzego ktore to mizerne łzczęłcie tego łwiátá ták bãrzo zbłãźnić moze/ iż w nim práwie człowiek vłgnãwłzy bełpiecznie łáłkãwe vpominánie Páná łwego wzgãrdza/ [...] á iáko paw roftaczáiąc ogon mizerney pychy łwey/ pychã łię łwã przeciwo Pánu łwemu wnołi. *GrzegŻarnPos* 1597 421v (*Linde*).]

2. *O rzece: płynãć; przen* [co] (1) : Pan morzowładny/ y w porthy zamożny Tãm/ gdzie go morze pułnocne otacza/ Lub gdzie łwe Narew odnogi roftacza. *GrochKal* 21.

3. [*O robakach: niszczyć wygryzając, drżãc od łrodka*:

Fraza: »robacy [kogo] roztaczali«: tamze ná maiełtaćie vderzył go [*Heroda*] Anyoł Boży/ iż łpaść z niego mułiał/ y w niemoc w tákã wpadł/ w ktorey go włzy y robacy żywego roztãczáli y vmorzyli. *SkarŻyw* 712 (*Linde*).]

Synonimy: 1. rozcięgać, rozszerzać, rozwijać; 2. ciec, płynãć.

Formacje współrdzenne cf TOCZYĆ.